

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

21 oktober 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Vraag om uitleg van mevrouw Ingrid van Kessel tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de toepassing van artikel 6 paragraaf 1 van het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de financiële gevolgen van het afsluiten van een nieuwe convenant met de Vlaamse overheid voor enkele Oost-Vlaamse LOGO's

Vraag om uitleg van de heer Koen Helsen tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het huisarrest voor jeugddelinquenten

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het recente onderzoek naar het hoge zelfmoordcijfer in Vlaanderen

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het terugdringen van het grote aantal zelfmoorden in Vlaanderen

Vraag om uitleg van mevrouw Ingrid van Kessel tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over personen met een mentale handicap in psychiatrische voorzieningen

Vraag om uitleg van mevrouw Ilse Van Eetvelde tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de definitieve stopzetting van de erkenning van de interlandelijke adoptiedienst Ray of Hope

Interpellatie van mevrouw Brigitte Grouwels tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het uitblijven van het decretaal verplichte Pekingrapport 2002-2003

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Dinsdag 21 oktober 2003

VOORZITTER : De heer Koen Helsen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.12 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Ingrid van Kessel tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de toepassing van artikel 6 paragraaf 1 van het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw van Kessel tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de toepassing van artikel 6 paragraaf 1 van het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap.

Mevrouw van Kessel heeft het woord.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, mijn vraag betreft de toepassing van artikel 6 van het decreet houdende de oprichting van het Vlaams Fonds. In de werking van het Vlaams Fonds kennen we het residuaire systeem voor de terugbetaling van rolstoelen, waardoor het Fonds slechts een tegemoetkoming geeft indien de federale overheid niets doet.

Anderhalf jaar geleden werd het zogenaamde subrogatiebesluit goedgekeurd. Het is echter niet duidelijk in hoeverre de denkwijze daaruit ook kan worden gehanteerd als het gaat om een verzekerings situatie. Moet de voorziening het geld rechtstreeks verhalen op het Vlaams Fonds of moet ze zich richten tot de verzekeringsmaatschappij ?

Artikel 6 paragraaf 1 bepaalt : 'De persoon met een handicap krijgt geen tegemoetkoming van het Fonds als hij krachtens een andere wettelijke, decretale, ordonnantiële of reglementaire bepaling, met uitzondering van het decreet houdende de organisatie van de zorgverzekering, of krachtens gemeen recht, al een schadeloosstelling heeft gekregen voor de dekking van dezelfde schade en op grond van dezelfde handicap. De persoon met een handicap moet zijn aanspraak op de in de vorige zin bedoelde schadeloosstelling doen gelden.' Dit zou kunnen worden geïnterpreteerd als een residuaire systeem.

Hoe moet het woord tegemoetkoming worden geïnterpreteerd ? Krijgt iemand een tegemoetkoming van het Vlaams Fonds als hij wordt opgenomen in een voorziening ? Gaat het om de tegemoetkoming waarvan sprake in artikel 6, of moeten we het op een andere manier interpreteren ? Is de dagprijssubsidie aan de voorziening zo'n tegemoetkoming ? Hoe gaat de toepassing van artikel 6 in zijn werk in geval van opvang of begeleiding door een voorziening ?

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mijnheer de voorzitter, collega's, er is inderdaad nog steeds een subrogatierecht. Als er verschillende regelingen zijn voor de vergoeding of het herstel van menselijke schade, dan geldt een cumulatieverbod. Dat wordt echter gerelativeerd, zoals u hebt aangevoerd, door artikel 6 paragraaf 1.

In afwachting van een vergoeding door derden, bijvoorbeeld een verzekering, kan het Vlaams Fonds toch een tegemoetkoming geven. In dat geval wordt het Vlaams Fonds de vervangende schuldeiser, die in de plaats van de persoon met een handicap optreedt ten aanzien van de verzekering. De persoon met een handicap is dan evenwel gehou-

Byttebier

den aan een meldingsplicht en een medewerkingsplicht. Dat is ook van toepassing in de collectieve zorgsector en de professionele integratie.

Ik zal u een schriftelijk antwoord bezorgen waarin meer technisch wordt ingegaan op de juiste artikels. In mensentaal betekent het dat het Vlaams Fonds zelf kan terugbetalen, en de schadeloosstelling dan kan recupereren van een derde. Het Fonds springt dus in voor de persoon met een handicap door het geven van een voorschot op wat er nog van de verzekering moet komen. Dat geldt ook voor de betaling van een dagprijs. Het Vlaams Fonds schiet voor aan de instelling, en recupereert nadien zelf het geld.

Het is ook mogelijk dat de verzekering rechtstreeks aan de voorziening betaalt. Dus de verzekering betaalt ofwel aan het Vlaams Fonds, dat een voorschot heeft uitbetaald aan de voorziening, ofwel rechtstreeks aan de voorziening als er nog geen voorschot was uitbetaald.

De voorzitter : Mevrouw van Kessel heeft het woord.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het laatste aspect is echter niet geheel duidelijk. Ik had begrepen dat het Vlaams Fonds steeds de financiering op zich neemt, zowel ten aanzien van de persoon met een handicap als ten aanzien van de voorziening.

Minister Adelheid Byttebier : Dat is niet noodzakelijk altijd het geval. Het is ook mogelijk dat de verzekering rechtstreeks aan de voorziening betaalt.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Dat lijkt me een verwarrende regeling. Het is toch veel beter dat de financiering altijd verloopt via het Vlaams Fonds, dat dan de kosten verhaalt op een verzekeraar ?

In uw antwoord zei u 'in afwachting van een uitspraak van de verzekering.' Het is toch veel beter dat het Vlaams Fonds niet alleen 'in afwachting' maar altijd optreedt als financier die de subsidiëring regelt en uitbetaalt ? Het Vlaams Fonds moet voor elk dossier de spil van de afhandeling zijn, en ook diegene zijn die het geld verhaalt op de verzekeraar.

Minister Adelheid Byttebier : Ik heb de algemene regel uiteengezet. Het Vlaams Fonds is de tussenpersoon die voorschiet aan de persoon met een

handicap en de voorziening, en ook zelf vordert bij de verzekering. Dat belet niet dat de voorziening en de persoon met een handicap op vrijwillige basis een regeling kunnen overeenkomen waarbij niet het Vlaams Fonds de kosten voor opvang en begeleiding ten laste neemt, maar de persoon met een handicap dat zelf doet. Die persoon heeft dan een globale vergoeding voor zijn handicap ontvangen. De voorziening kan een regeling waarbij het Vlaams Fonds niet voor een financiële tegemoetkoming zorgt, rechtstreeks afsluiten met een derde vergoedingsdebiteur.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Zo'n regeling op vrijwillige basis kan er dus komen op vraag van de persoon met een handicap zelf ?

Minister Adelheid Byttebier : Dat is juist.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de financiële gevolgen van het afsluiten van een nieuwe convenant met de Vlaamse overheid voor enkele Oost-Vlaamse LOGO's

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Roegiers tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de financiële gevolgen van het afsluiten van een nieuwe convenant met de Vlaamse overheid voor enkele Oost-Vlaamse LOGO's.

De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik heb iets met LOGO's : mijn allereerste vraag ging ook al over dit onderwerp.

Het is de minister bekend dat veel LOGO's met financiële problemen worstelen. Om hun werking ook in de toekomst te kunnen garanderen hebben ze uiteraard behoefte aan een goede financiering. En daar wringt sinds een tijdje het schoentje. Vorig jaar al trokken de 26 LOGO's in een gemeenschappelijke brief aan toenmalig minister Vogels aan de alarmbel. De minister zorgde voor een constructief antwoord. In een ministerieel besluit werd bepaald dat elk LOGO 21.000 euro extra subsidie kreeg voor een periode van 1 jaar. Verder is beslist

Roegiers

dat in nieuwe convenants de aanleg van een sociaal passief mogelijk zou worden.

Alle LOGO's hebben in driejaarlijkse convenants met de Vlaamse Gemeenschap de opdracht om bij te dragen tot de realisatie van de vijf Vlaamse gezondheidsdoelstellingen. Diverse rapporten tonen aan dat de toegevoegde waarde van de LOGO-werking aan deze doelstellingen substantieel is. De ervaring leert ons echter dat wegens de hoge personeelskosten – 2,5 fulltime-equivalent – de subsidies niet volstaan om deze opdracht goed te kunnen realiseren. Om de werking van een LOGO te kunnen garanderen, zijn er naast personeelskosten immers ook de basiswerkingskosten, voor pc's, kantoren, verplaatsingen, enzovoort. Het onderhouden van een netwerk van partners en het implementeren en uitwerken van projecten brengen eveneens kosten met zich mee. In de huidige subsidieregeling is met al deze uitgaven onvoldoende rekening gehouden.

Bovendien is het zo dat de subsidie voor de LOGO's pas wordt gestort in de loop van het werkjaar waarvoor de subsidie is bedoeld. Dit betekent dat sommige LOGO's bij het begin van het werkjaar een kaskrediet of lening moeten aangaan om de personeelskosten, basiswerkingskosten en kosten van de inhoudelijke werking te kunnen betalen. Voor de LOGO's van Gent, het Meetjesland, het Waasland en Zuid-Oost-Vlaanderen is de financiële situatie nog schrijnender. Die LOGO's zijn op een andere datum opgestart, en voor hen verschilt de datum van overgang van het oude naar het nieuwe convenant. Daardoor vallen deze vier Oost-Vlaamse LOGO's op ongelukkige wijze buiten de overgangsmaatregel die is opgenomen in het ministerieel besluit dat op alle andere LOGO's van toepassing is. Zij mogen dus geen middelen overdragen naar het volgende werkjaar, waardoor het onder meer onmogelijk is een sociaal passief op te bouwen. Bovendien moeten ze 10 percent van het subsidiebedrag voorschieten. Dit betekent in concreto dat de vier LOGO's het eerste jaar van het nieuwe convenant op financieel vlak helemaal van nul zullen moeten herbeginnen, in tegenstelling tot LOGO's die wel hun reserves mogen overdragen van het oude naar het nieuwe convenant.

De provincie Oost-Vlaanderen past de tekorten van de Oost-Vlaamse LOGO's bij. Dat staat hen toe om degelijk te werken. Morgen echter zal op de provincieraad worden meegedeeld dat de pro-

vincie die subsidie stopzet. Dat impliceert dat de helft van de LOGO's van Oost-Vlaanderen over te weinig geld beschikken om hun taak nog naar behoren te kunnen uitvoeren.

Er is een probleem met drie LOGO's. In hun werkingsgebied wonen te weinig mensen. Dat heeft dan weer te maken met de discussie van jaren geleden. Toen had de stad Gent erop aangedrongen om voor haar grondgebied een eigen LOGO te hebben. Ik stond ook achter dat idee. De stad wilde dat LOGO gebruiken in de werking inzake armoede en gezondheid, een problematiek waarmee een grootstad meer dan het platteland te maken krijgt. Dat had dan weer gevolgen voor de andere LOGO's, waardoor die het minimumaantal inwoners niet haalden. Om die reden kregen de andere LOGO's ook minder middelen van de Vlaamse overheid. Bovendien zette de provincie Oost-Vlaanderen haar subsidies stop.

Mevrouw de minister, erkent u dat er bij een aantal LOGO's financieringsproblemen bestaan? Is het mogelijk daarover een stand van zaken weer te geven? Welk standpunt hebt u daarover?

Bent u van plan concrete maatregelen te nemen en die problemen op een efficiënte en duurzame manier op te lossen? Bent u bereid om via een duidelijk engagement de financiële toekomst van alle LOGO's veilig te stellen? Bent u van plan om in de convenants tussen LOGO's en de Vlaamse overheid in een voldoende hoge financiering te voorzien om een goede werking van de LOGO's te garanderen?

Denkt u bij het garanderen van een goede werking ook aan de formulering van samenwerkingsverplichtingen tussen LOGO-partners? Bent u bereid een inspanning te leveren om ervoor te zorgen dat het eerste subsidievoorschot begin januari aan de LOGO's wordt uitbetaald zodat vermeden wordt dat kaskredieten en leningen moeten worden aangegaan om de continuïteit van de werking te garanderen? Zult u een initiatief nemen om de bestaande ongelijkheid tussen de vier Oost-Vlaamse LOGO's en de overige LOGO's weg te werken?

Bent u van plan om in een uitzonderingsmaatregel te voorzien zodat alle LOGO's tenminste op een gelijke manier behandeld worden en dus de discriminatie van de vier Oost-Vlaamse LOGO's wordt opgeheven, zodat ook zij hun reserves kunnen overdragen en daardoor een sociaal passief kunnen opbouwen? Hoe zult u inspelen op de houding van de provincie Oost-Vlaanderen, die toch een enor-

Roegiers

me impact heeft op de financiering van de LOGO's ?

Mevrouw Ingrid van Kessel : Mijnheer de voorzitter, ik treed de vraag van de heer Roegiers bij. Wij hebben vorige week over het preventiedecreet gesproken. De LOGO's nemen daarin een essentiële plaats in. De financieringsproblemen die door de nieuwe situatie voor de LOGO's zijn ontstaan, werden hier al vroeger aangekaart. Het zou jammer zijn dat dit probleem niet opnieuw zou worden bekeken en opgelost.

Als aan de LOGO's in het preventiedecreet een uitdrukkelijke opdracht wordt gegeven, mag er geen sprake zijn van een penibele financiering. De mensen die met de LOGO's bezig waren, zijn hier vorig jaar op een hoorzitting aan het woord geweest. Zij stroomden over van enthousiasme, en er werd slechts in tweede instantie over de financieringsproblematiek gepraat. Als deze situatie te lang aansleept, zullen hun gedrevenheid en motivatie daar zeker onder lijden.

In de ondersteuningscel voor de LOGO's werden een aantal milieudeskundigen aangeworven. Dat is een goede zaak. Het mag echter de startwerking van de LOGO's niet aantasten. De verdere uitbouw vraagt ook voldoende financiering.

Ik weet niet hoe de situatie er in de andere provincies uitziet. Als de provincie Oost-Vlaanderen haar subsidies intrekt, zou dat wel eens een precedent voor andere provincies kunnen scheppen. De financiële situatie van de provincies is vandaag immers niet zo schitterend. Wij zullen daar zeker moeten op toekijken en ervoor zorgen dat dit niet ten koste van de goede werking van de LOGO's gebeurt.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Volgens de huidige regelgeving wordt er gefinancierd naar rato van 0,58 euro per inwoner, zodat er een minimale staf kan functioneren. Omdat in de provincie Oost-Vlaanderen vier LOGO's zijn opgericht in plaats van de geplande drie, moeten de middelen inderdaad gedeeld worden door vier in plaats van door drie. Dat is echter een element dat we moeten aanvaarden. Dat de provincie eerst bijpaste en plots niet meer, is ook voor mij een nieuw gegeven. Over de financiering via de ondersteuningcel voor de

LOGO's, de OCL, kan ik echter wel meer uitleg geven.

Behalve het feit dat de financiering voor de staf is vastgelegd op 0,58 euro per inwoner, is er ook een maximum bepaald van 173.525 euro per LOGO. Specifiek in Oost-Vlaanderen ontvangt het LOGO Gent 131.500 euro, het LOGO Meetjesland 101.539 euro, het LOGO Zuid-Oost-Vlaanderen 152.892 euro en het LOGO Waasland 147.147 euro. Er is zoals gezegd ook een eenmalige extra subsidie geweest voor het vorige jaar van 21.000 euro per LOGO.

We willen inderdaad de rol van de LOGO's versterken. We hopen dat met het preventiedecreet hun toekomst veilig is gesteld aangezien ze daar expliciet in zijn vermeld. Daarnaast is er ook de versterking door de OCL's.

Mijnheer Roegiers, u hebt zelf de geschiedenis geschetst van het probleem van de Oost-Vlaamse LOGO's, dat elders in mindere mate rijst. We hebben gestreefd naar meer eenduidigheid in de convenants. Om het probleem dat u signaleert aan te pakken, hebben we zelf een voorstel gedaan. We wachten nu nog op een toezegging van het Rekenhof. Als het Rekenhof ingaat op onze vraag, kunnen we een overdracht van de reserves toestaan. Ik citeer : 'Onder voorbehoud van aanvaarding door het Rekenhof zullen de Oost-Vlaamse LOGO's hun opgebouwde reserves kunnen overdragen.' We hopen dat zo alvast het probleem dat aan de basis lag van uw vraag, kan worden opgelost. U signaleert echter nog een nieuw probleem.

De ondersteuningscel omvat niet alleen de medisch milieukundigen, de 13 voltijds equivalenten die zijn toegekend aan de 28 LOGO's. Voor de werking van de ondersteuningscel voor volgend jaar, dus van 11 november van dit jaar tot 31 december van volgend jaar, is voorzien in een bedrag van 292.090 euro. De conventant die we hebben afgesloten, bepaalt dat de OCL's de LOGO's moeten ondersteunen op verschillende vlakken, zoals ziektepreventie, borstkankerscreening en vaccinaties, maar ook in een pakket van administratieve taken van de LOGO's die centraal kunnen worden uitgevoerd door de OCL. Dat laatste kan voor de LOGO's een verlichting zijn. Voor de medisch milieukundigen die in de LOGO's zullen worden tewerkgesteld, is voorzien in een supplementair bedrag van 997.344 euro.

U had het over een deficit dat al of niet door de provincie wordt bijgepast. De begroting van 2004

Byttebier

laat niet toe kosten bij te passen waar andere overheden dat niet langer doen.

We creëren met die LOGO-structuur een kader voor samenwerking. De LOGO's zijn daar zelf aan gebonden en de doelstellingen worden dus opgelegd. Als die doelstellingen niet worden gehaald, zal het ervan afhangen om welke reden dat niet is gelukt. Als dat te maken heeft met een negatieve samenwerking, dan zullen we bij het betrokken LOGO moeten uitzoeken wat er scheef is gegaan.

We gaan er echter van uit dat de verschillende voorzieningen aan de gezondheidsdoelstellingen moeten meewerken. We kunnen niet zomaar de zwarte piet doorschuiven naar één LOGO. Als echter een LOGO de doelstellingen niet haalt, dan wordt verder onderzocht hoe de samenwerking met de betrokken voorzieningen verliep, en of er eventueel sprake is van overmacht.

U wees op de ongelijke start, maar we hopen dat de moeilijke situatie van de Oost-Vlaamse LOGO's spontaan kan verdwijnen. Als het Rekenhof akkoord gaat, kunnen we dit oplossen.

– *Mevrouw Trees Merckx-Van Goey treedt als voorzitter op.*

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik deel uw optimisme dat er een overdracht van reserves kan gebeuren. Laten we hopen dat het Rekenhof daar niet al te veel problemen in ziet.

Zoals mevrouw van Kessel heeft gezegd, is de financiering van de LOGO's een probleem dat jaarlijks terugkeert. Ik hoop echt dat we nu tot een structurele oplossing kunnen komen, zodat de werking gegarandeerd kan worden. We hebben in het preventiedecreet immers hun opdracht nog versterkt.

Ik heb me laten vertellen dat er nogal wat personeelsverloop is, juist door die precaire financiële situatie. De mensen dreigen voortdurend hun opzeg te krijgen. Als we de bestaande knowhow in de LOGO's willen verzamelen, dan moeten we er juist voor zorgen dat de mensen er blijven werken. We kunnen ze uiteraard niet tegenhouden als ze van werk willen veranderen, maar nu hangt hen voortdurend het zwaard van Damocles boven het hoofd. Dat maakt de werking niet gemakkelijk.

U hebt de subsidieregeling voor de 4 LOGO's gegeven. Het valt me op dat er een verschil is van 50.000 euro, of 2 miljoen frank, tussen het bedrag voor het grootste en dat voor het kleinste LOGO. Dat is zoveel als een personeelslid. Als alle LOGO's dezelfde personeelsverplichting van 2,5 fulltime equivalenten wordt opgelegd, dan is het logisch dat de kleine LOGO's in de problemen komen.

Ik verwacht hier niet meteen een antwoord op, maar misschien kan worden nagegaan of met de personeelsbezetting wat soepeler kan worden omgegaan, gezien de situatie in Oost-Vlaanderen. Het Meetjesland bijvoorbeeld is totaal iets anders dan de stad Gent en het zou dan ook niet goed zijn voor de LOGO's om hun verschillende werkingen eenvormig te maken. We moeten dus zoeken naar een soepeler omgang met de personeelsverplichting die nu geldt, ongeacht de grootte van het LOGO.

Ook moet eens worden nagegaan wat de gevolgen zijn van het feit dat de tekorten niet meer worden bijgepast door de provincie Oost-Vlaanderen, en hoe dat kan worden opgelost.

Minister Adelheid Byttebier : Ik zal de consequenties onderzoeken van uw suggestie om de verplichting van het aantal voltijds equivalenten te schrappen. Het is echter ook een kwestie van dynamiek. Enerzijds worden er parameters afgesproken per inwoner, anderzijds wordt per provincie de vrijheid gelaten te kiezen voor 3 of voor 4 LOGO's.

We zouden in Oost-Vlaanderen in theorie 6 LOGO's kunnen hebben, met elk één voltijds equivalent, maar de dynamiek van een werking met 2,5 voltijds equivalenten heeft ook een waarde op zich. Meerdere LOGO's die elk door één persoon worden bemand, kunnen mogelijk bepaalde doelstellingen niet halen, bijvoorbeeld door ziekte van dat personeelslid.

De voorwaarde te werken met 2,5 voltijds equivalenten zorgt voor continuïteit, doordat bijvoorbeeld mensen die naar een vergadering moeten, door iemand anders worden vervangen, enzovoort. Ik wil het dus onderzoeken, maar het is niet zo eenvoudig dat iedereen naar believen kan schuiven met het aantal voltijds equivalenten.

Wat u zei over de ongerustheid van het personeel, stemt niet overeen met wat ik daarover vernam. Er zal weliswaar een personeelsverschuiving zijn, maar zeker sinds de versterking door de OCL's is het een aantrekkelijk nieuw instrument, waarvoor nieuwe middelen worden uitgetrokken en nieuw

Byttebier

personeel wordt aangeworven, en dat juridisch wordt verankerd dankzij het decreet. Er is wellicht een personeelsverloop in de groeiperiode, maar het toekomstperspectief voor de mensen die in een LOGO werken, is er wel een van groei.

De heer Jan Roegiers : Mevrouw de minister, zonder het debat op de spits te willen drijven, wil ik nog opmerken dat voor het LOGO Gent de personeelskosten op dit ogenblik 93 percent van de middelen bedragen. Als de anciënniteit stijgt, wordt dat over 2 jaar 100 percent, en dan rest er niets meer voor de werking.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Koen Helsen tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het huisarrest voor jeugddelinquenten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Helsen tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het huisarrest voor jeugddelinquenten.

De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, in Antwerpen is een aantal jongeren onder huisarrest geplaatst om overbevolking in de instellingen tegen te gaan. De cel Jongerencriminaliteit van de lokale politie heeft zich daarmee beziggehouden, en heeft 25 mensen ingezet om die thuisblijvers te begeleiden.

Sinds maart 2003 zijn 32 delinquente minderjarigen onder huisarrest geplaatst. Elke dag wordt gecontroleerd of ze effectief in het ouderlijk huis verblijven. Wie een eerste keer afwezig is, krijgt een verwittiging, bij de tweede keer wordt een pv opgesteld, en wie een derde keer niet thuis is, moet naar een strafinrichting. De heer Debrouwer, hoofdcommissaris van de jeugdbrigade van de Antwerpse politie, zei met dat systeem te willen vermijden dat jongeren doorgroeien naar het criminele milieu.

Het voordeel van het systeem is dat de jongeren mee door hun eigen omgeving worden gecontro-

leerd. Ze staan in feite onder controle van hun familie, ouders, broers en zussen, met wie ze ook contact houden. Zo kunnen ze hun normale leven voortzetten, opleiding volgen en sport beoefenen, in plaats van rond te hangen op de straat.

Die aanpak blijkt veel effectiever te zijn dan opsluiting in een inrichting. Dat wordt beaamd door de Nederlandse criminoloog Van der Laan, die op vraag van de Raad van Europa een aanbeveling schrijft over de aanpak van jeugdcriminaliteit in de lidstaten. Hij is vol lof over dit initiatief in Antwerpen.

Er wordt wel duidelijk gesteld dat het huisarrest niet alleen het gedrag van de jongeren zal veranderen, maar ook zorgt voor regelmaat in hun leven, en dat daarnaast alternatieve straffen die worden opgelegd door de jeugdrechter, en eventuele groepstherapie en individuele therapie de jongere weer op het rechte pad moeten brengen.

De Antwerpse politie is tot de bevinding gekomen dat deze maatregelen, zowel het huisarrest als de alternatieve straffen, geleid hebben tot een spectaculaire daling van de misdaadcijfers. Op 7 maanden is er een daling vastgesteld van 12 percent, waarvan drie kwart verminderde autocriminaliteit en ongeveer 7 percent daling van gewelddadige diefstallen.

De cel Jeugdcriminaliteit houdt zich bezig met jongeren tot 25 jaar oud. Drie kwart daarvan zijn minderjarigen. In het verleden werd sporadisch een huisarrest bevolen, maar nu beschikken de jeugdrechtbanken over meer personeel zodat er meer dossiers worden verwerkt. De politie kan dan ook meer jongeren aanhouden.

Door het plaatstekort in de jeugdinstellingen is men noodgedwongen tot het alternatief van huisarrest gekomen. Het wordt hoofdzakelijk in zware gevallen toegepast, zoals handtasdiefstallen, bromfietsdiefstallen, overvallen van voetgangers door voetgangers, afpersen van medescholieren, enzovoort. Het huisarrest wordt meestal voor 3 maanden opgelegd.

Mevrouw de minister, is dit systeem, dat in Antwerpen pas sinds kort wordt toegepast, beperkt gebleven tot Antwerpen, of hebt u weet van de toepassing ervan in andere provincies of steden ? Bent u op de hoogte van het aantal jongeren dat het afgelopen jaar onder huisarrest werd geplaatst ?

Huisarrest kan uiteraard niet alle problemen oplossen. Het is evenwel de moeite waard te onder-

Helsen

zoeken of die maatregel een specifieke groep jongeren weer op het rechte pad kan brengen. Ze hebben daarbij uiteraard nood aan begeleiding. Weet u met welke diensten van bijzondere jeugdzorg er werd samengewerkt ?

Is het systeem al geëvalueerd, en kan het eventueel worden veralgemeend ? Kunnen we proefprojecten opstarten, ruimer verspreid over het Vlaams grondgebied ? Hebt u een overzicht van de wachtlijsten voor residentiële en ambulante opvang ? De overbevolking in de instellingen voor bijzondere jeugdzorg is immers erg precair en komt regelmatig ter sprake.

De voorzitter : Mevrouw de minister, collega's, zoals de heer Helsen zei, werd blijkbaar noodgedwongen voor dit alternatief gekozen voor jongeren die verdacht worden van als misdaad omschreven feiten. Is dit te wijten aan het grote tekort aan residentiële opvang in gemeenschapsvoorzieningen ? Heeft het te maken met het feit dat de bouw van de in Ekeren geplande instelling niet vooruitgaat ?

Welke bijstand heeft de Vlaamse Gemeenschap verleend ? Onverminderd het feit dat er op strafbare feiten moet worden gereageerd, heeft iedereen recht op bijstand, zowel minderjarigen als volwassenen, al is die bijstand voor minderjarigen wel beter uitgewerkt. Is het comité daarbij betrokken ? In welke ambulante dienstverlening – al zullen de jongeren het niet als een dienstverlening maar als een stringent volgen ervaren – is eventueel voorzien ?

De heer Helsen heeft al gevraagd naar evaluatie en veralgemening. Wat is de relatie met het bestaande pilootproject in Antwerpen in het kader van de integrale jeugdhulpverlening ? En hoe zit het met het proefproject ? Dezelfde doelgroep is erbij betrokken.

Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, in de vragen wordt de grote interesse van de collega's voor deze materie verwoord. De Vlaamse Gemeenschap heeft al veel geïnvesteerd in diensten voor een herstelgerichte afhandeling, dader-slachtofferbemiddeling, herstelgericht groepsoverleg, gemeenschapsdienst en specifieke leerprojecten. De Bijzondere Jeugdbijstand wordt gesubsidieerd. In vergelijking met 1999 wordt voor deze problematiek tweemaal zo veel

geld uitgegeven. Ongeveer 2.000 Vlaamse jongeren zijn bij deze programma's betrokken.

Wellicht is het project in Antwerpen zowel uit noodzaak als uit enthousiasme voor nieuwe formules totstandgekomen. In elk geval zit een vernieuwende aanpak van jeugddelinquenten in de lift. Er moet goed worden overwogen met welke jongeren en in welke familiale en sociale context dit kan. Het project leidt ertoe dat de familiale en sociale controle wordt aangemoedigd. De jongeren zijn thuis, en blijven in de samenleving. Ze kunnen hun opleiding en andere activiteiten afwerken, maar toch worden ze gecontroleerd.

Wat in Antwerpen gebeurt, staat los van het beleid van de Vlaamse Gemeenschap. Het gerechtelijk arrondissement van Antwerpen, de stad Antwerpen en de cel Jeugdcriminaliteit hebben samen afspraken gemaakt. Ze voeren dagelijks controles uit bij jongeren met huisarrest. Ik ben daar zelf niet bij betrokken.

Naar aanleiding van uw vraag heb ik wel mijn licht opgestoken bij de initiatiefnemers. Er is gevraagd wat dat recht op bijstand precies inhoudt. Welke rechten hebben minderjarigen die een huisarrest is opgelegd ? Wat gebeurt er met hen als ze zich niet aan de afspraken houden ? We wachten met ongeduld op de totstandkoming van het federaal jeugdrecht. Her en der wordt al geëxperimenteerd met het huisarrest. Dat zal hopelijk de discussie aanzwengelen en ervoor zorgen dat er op federaal niveau een wettelijk kader wordt uitgewerkt.

Het experiment is begonnen in maart 2003. Gedurende maximaal één maand worden dagelijks een vijftigtal jongeren gevolgd. Er zijn geen sociale diensten of diensten van de Bijzondere Jeugdzorg bij betrokken. Het gaat om een samenwerking van het parket, de jeugdrechter en de cel Jeugdcriminaliteit van de Jeugdbrigade. Dat experiment zal worden geëvalueerd. Er is niet echt een wachtlijst. Er bestaat slechts één centrale wachtlijst, en dat is die van de gehandicaptensector. In de Bijzondere Jeugdzorg is er wel een registratiesysteem in voege. We werken met 'Domino', een registratiesysteem van elektronische dossiers. De registratie staat ons toe om zowel kwantitatief als kwalitatief te evalueren. Zo zullen we beschikken over cijfermateriaal over de doelgroep en over de discrepantie tussen vraag en aanbod.

In Antwerpen, maar ook elders, is er fors geïnvesteerd. Vlaanderen heeft voor 59 nieuwe opvangplaatsen in Antwerpen 2,5 miljoen euro vrijgemaakt. Het betreft 37 residentiële opvangplaatsen,

Byttebier

6 extra bedden voor crisisopvang en 16 ambulante plaatsen bij gezinnen. Er is ook een mogelijkheid gecreëerd om jaarlijks 118 jongeren in time-out te plaatsen. Dat verlicht de last voor de instellingen. Verder is 500.000 euro opzijgezet voor trajecten voor de moeilijkst te begeleiden jongeren.

De Vlaamse Gemeenschap wil de vernieuwende aanpak steunen. In Antwerpen zijn de mensen die onder de federale voogdij thuishoren daar erg in geïnteresseerd. We hebben ons niet gemengd in de gang van zaken, maar we volgen het initiatief met veel interesse. In elk geval hopen we dat er een federale wetgeving komt.

De voorzitter : De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Ik dank de minister voor haar antwoord. Ze stelt dat er vandaag tweemaal zo veel middelen gaan naar Bijzondere Jeugdzorg als in 1999.

Dit systeem van huisarrest zou wel eens een win-situatie kunnen opleveren, want er is een betere opvang van delinquenten. Alternatieve straffen helpen om hen vlugger op het rechte pad te helpen, en het kost de gemeenschap allemaal veel minder geld. De vergelijking met de opvang van senioren en de thuiszorg gaat niet helemaal op, maar toch. Het is erg belangrijk dat daarover wordt overlegd. Het is een beetje jammer dat dit pas naar aanleiding van deze vraag is gebeurd.

De mensen van de Bijzondere Jeugdzorg hebben niet altijd de waarheid in pacht. Nadenken over nieuwe methoden is altijd nuttig. Ik heb zelf al ervaren dat jeugdrechtsbanken en sociale diensten dikwijls nogal strikt vasthouden aan procedures en traditie, en dat is niet altijd erg positief. We moeten op termijn een evaluatie opstellen, op basis van cijfermateriaal. Misschien is het nuttig om samen met de Antwerpse initiatiefnemers een evaluatie op te maken.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Het gebeurt zo vaak dat de Vlaamse Gemeenschap het heft in handen moet nemen en de zaak moet overnemen – denk maar aan de neutrale ontmoetingsruimten. Hier zijn we blij dat de motor voor verandering van anderen uitgaat. De Vlaamse Gemeenschap heeft inzake herstelbemiddeling al veel geïnvesteerd. U geeft een beetje de indruk dat we vooral kiezen voor residentiële opvangplaatsen, maar we kiezen ook voor opvang thuis. De thuisbegeleiding van gezinnen is zeer goed. Mensen die onder de federale voogdij vallen, nemen nu initiatieven met behulp van instrumenten die wij niet hebben : het parket, de jeugdrechter en de cel van de Jeugdbrigade. We zijn daar blij mee en zullen de evaluatie goed bestuderen.

We nemen geen afwachtende houding aan, maar we kunnen aan het parket niet vragen om zijn initiatief te evalueren of mee te evalueren. We moeten elkaars bevoegdheden respecteren. Het beleid van Justitie heeft natuurlijk grote gevolgen voor het Vlaams beleid. We zijn daar niet blind voor, en we zijn ten zeerste geïnteresseerd in de evaluatie.

De voorzitter : De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Mevrouw de minister, ik wil de inspanningen van Vlaanderen niet minimaliseren. Het is een goede zaak dat de Vlaamse uitgaven zijn verdubbeld. Ik wil enkel zeggen dat we die middelen misschien anders moeten aanwenden om nog meer resultaten te bereiken.

Ik vraag niet om de evaluatie van het Antwerps project op te maken, ik vraag enkel te overwegen of het niet interessant zou zijn om te worden betrokken bij die evaluatie. Uiteindelijk werken we beiden aan de realisatie van hetzelfde doel, en gaat het om dezelfde doelgroep.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De heer Koen Helsen, voorzitter, treedt opnieuw als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het recente onderzoek naar het hoge zelfmoordcijfer in Vlaanderen

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het terugdringen van het grote aantal zelfmoorden in Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van mevrouw Merckx tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het recente onderzoek naar het hoge zelfmoordcijfer in Vlaanderen en van de heer Huybrechts tot minister Byttebier, over het terugdringen van het grote aantal zelfmoorden in Vlaanderen.

Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, depressies en zelfmoorden zijn een groot maatschappelijk probleem. Dat onderwerp is hier al dikwijls aangekaart.

Ik zal me tot mijn vragen beperken, waarbij ik vertrek van de vaststelling dat het afgelopen jaar één op de vijf Belgen heeft overwogen om zelfmoord te plegen, en één op de tien dat ook effectief heeft geprobeerd. We horen steeds meer dat dit probleem epidemische vormen begint aan te nemen. In medische tijdschriften, tijdschriften over sociaal welzijn en zelfs Test-Aankoop is daar melding van gemaakt. Steeds opnieuw komt hetzelfde terug : twee van de vijf zwartkijkers kon over zijn of haar problemen met niemand spreken. Vooroordelen over zelfmoordpogingen en zelfmoordenaars zijn hardnekkig. Even onrustwekkend is dat één op drie pogingen achteraf geen enkele vorm van nazorg krijgt. In Vlaanderen worden elk jaar ruim 8.000 mensen geconfronteerd met een zelfmoordpoging.

Mevrouw de minister, u hebt vroeger al gezegd dat u een belangrijk bedrag wilt reserveren voor zelfmoordpreventie. Er is daarvoor een half miljoen euro uitgetrokken. Dat geld gaat vooral naar de centra voor Geestelijke Gezondheidszorg. Kunt u een gedetailleerd overzicht geven van de besteding van de gelden ?

De minister heeft ook een campagne onder huisartsen aangekondigd. Is die al begonnen ? Zal die

volstaan ? Er rust een taboe op dit onderwerp. Ik denk dat de huisarts daar een belangrijke rol in kan spelen. Hoe wilt u de thematiek bespreekbaar maken ?

Op het vlak van de preventie had uw voorgangster al gesteld dat de problematiek zou worden toegevoegd aan de lijst van prioritaire gezondheidsdoelstellingen. Hoever staat het daarmee ?

Hoe verklaart u dat er nauwelijks doorverwijzing bestaat voor mensen die een zelfmoordpoging hebben ondernomen ? Er bestaat in feite geen nazorg voor deze mensen. Welke verklaring hebt u hiervoor ? Kunt u ons een perspectief op verbetering van deze situatie bieden ?

Ten slotte, in welke opvang wordt voorzien voor de nabestaanden ? Wij weten dat er zelfhulpgroepen actief zijn op dat vlak. Zij doen zeer waardevol werk. Ik denk bijvoorbeeld aan de werkgroep Verder. Wij mogen deze mensen echter niet aan hun lot overlaten.

Aan welke voorzieningen denkt u concreet ?

De heer Pieter Huybrechts : Mevrouw de minister, als wij de verslagen mogen geloven, bekleedt België de koppositie wat het aantal zelfmoorden betreft. In Vlaanderen pleegden in 2000 1174 personen zelfmoord en in 2001 waren het er 1134. Het aantal is het hoogst bij de bejaarden boven 75 jaar.

Volgens een rapport van Miet Vermeiren, die onlangs afstudeerde als licentiate medisch-sociale wetenschappen aan de Gentse Universiteit, ziet meer dan de helft van de bejaarden geen enkele uitweg meer, en een derde van de bejaarden voelt zich depressief. De combinatie van wanhoop en depressiviteit leidt vaak tot zelfmoord.

Volgens mevrouw Vermeiren is het noodzakelijk dat de depressies bij ouderen tijdig worden onderkend. Huisartsen kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Ook het rusthuispersoneel moet worden bijgeschoold zodat het symptomen van depressie kan herkennen. Vraag is natuurlijk of het personeel nog wel de nodige tijd kan vrijmaken om aandacht te schenken aan de geestelijke gezondheidstoestand van de bejaarden. Vorig jaar werden enkele maatregelen uitgewerkt om zelfmoord bij bejaarden te voorkomen. De maatregelen zouden in 2004 in werking moeten treden.

Mevrouw de minister, welke maatregelen zullen effectief in 2004 worden ingevoerd ? Zijn hiervoor de nodige financiële middelen vrijgemaakt ? Zijn

Huybrechts

rusthuizen niet dikwijls grote, onpersoonlijke instellingen waarin bejaarden in de anonimiteit verdwijnen en nauwelijks nog buiten komen? Moet er niet meer medisch geschoold personeel worden ingezet?

Daarbuiten is er nog een kleine groep van kinderen van nauwelijks 11 jaar die jaarlijks zelfmoord plegen. Worden voor deze jongeren specifieke maatregelen genomen om zelfmoord te voorkomen? In de Scandinavische landen is aangetoond dat een nationale campagne effectief leidt tot minder zelfmoorden. Overweegt u om ook bij ons een dergelijk initiatief te nemen?

De heer Jan Roegiers : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik sluit mij gedeeltelijk aan bij de vorige twee vragen. Ik heb een oproep, een bedenking en een concrete vraag.

Mijn oproep betreft de terminologie. Men zou consequent moeten spreken over zelfdoding en niet over zelfmoord.

Ik heb ook een bedenking. Moeten mensen, die echt ten einde raad zijn en meerdere malen de wens hebben uitgedrukt om niet verder te leven, niet worden geholpen met een deftige euthanasie-regeling? De omstandigheden waarin mensen zich soms van het leven beroven, zijn vaak verschrikkelijk. Het federale niveau is daarvoor echter beter geschikt. Moet er niet worden gedacht aan middelen om deze mensen te begeleiden? Ik zeg dit natuurlijk met de nodige schroom.

Ik ben erg van nabij geconfronteerd geweest met een familie die iemand verloor door zelfdoding. Het gaat daarbij altijd om een verdacht overlijden. De politie komt dan met de nodige poeha aan huis. De politiemensen zijn vaak niet opgeleid om de nabestaanden te begeleiden. Er komt wel iemand van slachtofferhulp, want de gebeurtenissen zijn dikwijls heel erg traumatiserend.

Ik heb een concreet voorbeeld. De persoon die zich van het leven had benomen, had een afscheidsbrief klaargemaakt. De politie is toen binnengekomen en de afscheidsbrief werd in beslag genomen. Toen de nabestaanden vroegen wanneer ze de brief terugkregen, antwoordde de politie dat dat wel 14 dagen kon duren. De nabestaanden hadden de brief zelf niet eens kunnen lezen. Soms wordt in zo'n brief ook de laatste wens neergeschreven. De familie heeft de brief uiteindelijk

toch in handen gekregen, maar dat zijn erg pijnlijke zaken.

Mevrouw de minister, kunt u deze thematiek niet met de federale minister bespreken? Bij zelfdoding is het dikwijls snel duidelijk dat het niet om een verdacht overlijden gaat. Misschien kan er worden nagedacht over een manier om zo'n overlijden vlug en efficiënt af te handelen. Ik denk aan de vrijgave van het lichaam, of het in beslag nemen van een afscheidsbrief of dingen die de overledene toebehoorden en die in een plastic zak verdwijnen. Het zou goed zijn om daarover samen met de bevoegde federale minister en de minister van Justitie na te denken.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Mevrouw de minister, ik heb het punt van de heer Roegiers vroeger ook al op tafel gebracht. In de vraag van de heer Huybrechts wordt verwezen naar depressiviteit bij bejaarden. Er moet op dat vlak met veel omzichtigheid worden opgetreden. Ik heb in de Senaat de hele discussie over de euthanasiewet meegemaakt. Op het moment dat er een zinnetje in de wettekst voorkwam dat om psychologische redenen om euthanasie werd gevraagd, werd uiterste voorzichtigheid aangemaand.

In een van de hoorzittingen die daarover werden georganiseerd, zeiden sommige artsen dat depressiviteit heel moeilijk wordt onderkend. Als iemand de vraag tot zelfdoding stelt op een moment dat hij of zij zwaar depressief is, zit men met een probleem. Als inderdaad professoren stellen dat artsen depressiviteit moeilijk kunnen onderkennen, krijg ik schrik om de koppeling te maken.

Hoe wordt er met onze 75-plussers omgegaan? Gaat het bij bejaarden niet vaak om verdoken eenzaamheid? Wij evolueren naar een samenleving waar mensen dikwijls eenzaam zijn. Het is mee de taak van de overheid om depressiviteit bij bejaarden en ook bij kinderen aan te pakken, veeleer dan te denken aan methoden om hulp bij zelfdoding te legaliseren. Als hulp bij zelfdoding al moet worden gelegaliseerd, zou het om hulp aan terminale patiënten moeten gaan. Daar heb ik niet al teveel problemen mee. Een wettelijk kader voor hulp aan personen met psychische problemen is echter een delicate zaak.

Het is de taak van de overheid om verder werk te maken van de gezondheidsdoelstelling om depressiviteit te voorkomen, in het bijzonder bij ouderen. Wij onderkennen het probleem te weinig en er wordt te weinig werk van gemaakt. Het is niet de eerste maal dat wij onze ontgoocheling uitdrukken

van Kessel

over het invullen van gezondheidsdoelen ten aanzien van depressiviteit en de opvolging die eraan werd gegeven in de gezondheidsconferentie.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik zal de opvolging van de gezondheidsconferentie even toelichten. Ik wil ook nog iets kwijt over de studie die hier werd aangehaald over depressiviteit bij ouderen. Er is ook op de televisie een reportage over de situatie in rusthuizen getoond en daar is heel wat reactie op gekomen. Er is veel discussie over de geloofwaardigheid van het gebruikte cijfermateriaal. De voorbeelden van de rusthuizen die zijn gegeven, kloppen niet allemaal. Er is zelfs om rechtzetting gevraagd omdat de reportage erg eenzijdig was.

Het neemt niet weg dat depressiviteit een ernstig probleem is en preventie van zelfdoding als gezondheidsdoelstelling is erkend. De plannen daarvoor liggen op tafel. Wij zullen prioritair met huisartsen werken en zullen de spoedopnames bij ons plan betrekken. Het beleidsplan 2003-2010 zal dit jaar nog worden voorgesteld. Het plan is opgesteld door een uitvoerende werkgroep. Het gaat om een basispakket preventiestrategieën, een tijdsplanning en een berekening van de budgettaire impact. Die impact is niet min, maar er staat gezondheidswinst tegenover. Ik ben bereid de uitgaven daarvoor te doen, maar ik heb voldoende middelen nodig. Wij spreken wel over een half miljoen euro, maar wij weten allemaal dat wij daar eigenlijk een veelvoud van nodig hebben. Intussen gaan wij effectief met een campagne van start die is gericht naar huisartsen.

Wij zijn ook gestart met de voorbereidende fase van de deskundigheidsbevordering bij huisartsen. Het betreft eigenlijk een leerpakket dat begin november wordt aangeboden aan studenten en praktijkopleiders en dat nadien ook aan huisartsen wordt bezorgd. Dat gebeurt grotendeels met een financiering van de CERA Foundation.

Er is ook een bewustwordingscampagne over zelfdoding geprogrammeerd. Voor de artsen gaat het om een elektronisch interactief leerpakket en een infocel www. Het project krijgt eveneens een financiële steun van 300.000 euro van de CERA Foundation voor een periode van drie jaar. Als het ons ontbreekt aan eigen middelen, trachten wij via een partnerschap meer middelen te bekomen.

Op de gezondheidsconferentie is een apart thema behandeld, namelijk depressies bij bewoners en aspirant-bewoners van rust- en verzorgingstehuizen. Tijdens de bespreking is weinig resultaat geboekt op het vlak van daadwerkelijke preventiestrategieën. De discussie ging veel meer over de vraag of er alleen maar op depressies bij ouderen moet worden gefocust en niet eveneens op de rol van de oudere in de maatschappij.

Ik aanzie dit laatste als een bijzonder aandachtspunt. De vijftigplussers zijn een actieve groep in onze samenleving. We moeten de sterkte van deze groep en niet de afhankelijkheid ervan inzien. Dat betekent dat in de resultaten van de discussie geen aparte strategie voor ouderen naar voren is gekomen. U zult dat punt dus niet terugvinden in mijn beleidsplan 2003-2010. U vindt er wel de verschillende maatregelen ten aanzien van rusthuizen in terug. Het doel is het woon- en leefklimaat in de rusthuizen te verbeteren. Ik denk aan maatregelen zoals het aanpassen van bezoeken, het inrichten van de kamer met eigen spullen of het aanduiden van aandachtspersonen.

U kent allicht ook de verschillende pilootprojecten die aandacht schenken aan de levensgeschiedenis van de bewoners of de herinneringsprojecten. Er is ook onze investering in de animatiefunctie. De naam is misschien wat ongelukkig gekozen. Het betreft een project waarin ouderen zelf een initiatief nemen met een animator die zorgt voor de uitvoering van het initiatief.

De mensen die in onze rusthuizen werken, zijn zeer misnoegd over een aantal opmerkingen die werden gemaakt. Onze vernieuwde Vlaamse rusthuizen zijn immers al lang geen mastodonten meer, maar zijn heel fel betrokken en gericht op de samenleving. Zo zijn er rusthuizen die aan uitwisseling doen met schooltjes uit hun buurt. De kinderen gaan dan bijvoorbeeld op vrijdag naar het rusthuis en de ouderen die nog goed te been zijn, lezen voor op school. Op sommige plaatsen gaan ouderen bijvoorbeeld naar de markt en zorgen ervoor dat er een bushalte wordt ingelegd.

Onze ouderen zijn geen opgesloten sukkelaars. Ik verzet mij tegen het beeld dat van hen wordt geschetst. Er wordt niet alleen geïnvesteerd in animatoren, maar heel wat rusthuizen krijgen ook financiering voor snoezelruimten en relaxatiebaden, er wordt een architectuur gepromoot die het kleinschaliger wonen mogelijk maakt, met gemeenschappelijke leefruimten die dan weer groter zijn zodat de mensen elkaar daar beter kunnen ontmoeten. Verder zijn er ook dwaalgangen met rust-

Byttebier

mogelijkheden. Er zijn heel wat nieuwigheden in de rusthuizen geïntroduceerd, en ik verzet mij dan ook hevig tegen commentaren die een andere indruk wekken.

In onze strategie opteren we ervoor ook de kinderen te benaderen. We hebben al te lang niet gezien hoe kinderen van ouders met psychiatrische problemen daar zelf van onder de indruk zijn en eigenlijk ook gevoelig zijn voor een poging tot zelfdoding. In de preventie moeten we daar dan ook aandacht aan besteden. Het project heet het KOPP-project, een onderzoeksproject bij kinderen van ouders met psychiatrische problemen. We nemen die kinderen preventief op en geven het probleem waar ze in de gezinssituatie mee te maken hebben, een plaats. Tot nu toe zagen we de ouders als psychiatrisch patiënt, en niet de kinderen die in hetzelfde huis opgroeien. Het begin van de voorbereidende fase van dat KOPP-project is gepland voor het einde van dit jaar.

Omtrent schizofrenie zal opnieuw worden gewerkt met de deskundigheid van de huisartsen. We willen vanaf 2005 detectieteams oprichten. Daarnaast hebben we een voorstel om samen met de minister van Onderwijs te werken aan sociale weerbaarheid. Op dit ogenblik wordt in het onderwijs al gewerkt aan de bevordering van sociale vaardigheden van kinderen en jongeren aan de hand van programma's zoals 'Leefsleutels en de Axenroos'.

U vroeg onder meer naar een nationale campagne, een publieksinformatiecampagne en een preventiestrategie. Een publieksinformatiecampagne zit in het plan 2003-2010 en zal hier in de commissie in detail worden gevolgd. Hoewel wordt onderkend dat we met publieksinformatie moeten werken, is dat echter nog niet voor binnenkort.

Het pilootproject voor huisartsen en nazorg is gepland voor 2003. Er is in een screeningsinstrument voor de spoedopnamediensten voorzien voor begin 2004. Omtrent recidive, een heel belangrijk element, beginnen we met een pilootproject voor groepstherapie eind dit jaar.

Ik had het al over kinderen en het KOPP-project, maar ook alle andere naast- en nabestaanden zijn zwaar beïnvloed door een zelfdoding of een poging daartoe. Daarom financieren we in 2003 verder de brochure Wegwijzer. Daarbij gaat er specifieke aandacht naar kansarme naast- of nabestaanden. Ook ervaringsdeskundigen in armoede worden in-

geschakeld, omdat ze het meest voeling hebben met die problematiek.

Hiermee denk ik de grote lijnen te hebben uitgezet. Het zal interessant zijn als we ons eigenlijke meerjarenplan kunnen voorstellen. We kunnen dat dan systematisch overlopen. Inmiddels zijn echter al enkele projecten van start gegaan.

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mijnheer de voorzitter, ik stel voor dat we het beleidsplan dat de minister aankondigt, bij de bespreking hier niet verdrinken in de discussie over de hele begroting voor 2004. Zoals de minister stelt, kunnen veel dingen, zoals het toewijzen van middelen, de timing, het opvolgen en het aanduiden van de betrokkenen, pas worden besproken als het beleidsplan er is. Ik hoop dan ook, mevrouw de minister, dat we het dit jaar nog krijgen en dat we het los van de begroting kunnen bespreken.

Ik stelde u enkele specifieke vragen over de huisartsen. U zei dat er in november een pakket gaat naar studenten en artsopleidingen. Pas in maart 2004 zult u zich tot de huisartsen richten. Gelet op de aard van de problematiek, was het echter beter omgekeerd geweest. Vanuit het oogpunt van de patiënt kunt u niet snel genoeg zijn. De zorgbehoevende moet eerst en vooral aan zijn trekken komen. Uiteraard is het van bij de aanvang betrekken van studenten en opleiders een investering in de diepte, maar ik begrijp niet waarom dat in november al kan, en het andere niet.

Mevrouw de minister, uw voorgangster geloofde niet zozeer in campagnes over dit thema. Ze antwoordde telkens dat ze ervoor vreesde dat campagnes veeleer problemen en mogelijke zelfdodingen zouden kunnen uitlokken dan ze te helpen vermijden. Bent u een andere mening toegedaan, en wilt u hier nu toch campagnes over voeren ?

Ten slotte had u het over de nabestaanden. Ik weet dat we in alles wat we doen telkens radicaal voorrang moeten geven aan de zwaksten, de armen en kansarmen. Het mag echter niet alleen bij die groep blijven. Er zullen ervaringsdeskundigen in de problematiek van armoede bij worden betrokken, maar ik hoop dat u het aanbod voor nabestaanden niet als een privilege voor de kansarmen zult beschouwen.

Als iemand met deze problematiek wordt geconfronteerd, dan is hij in zekere zin arm en voelt hij

Merckx-Van Goey

zich erg klein tegenover alles wat op hem afkomt. Misschien begrijpt u arm in uw plannen in die figuurlijke zin, en dan volg ik u daarin. Ik hoop dus dat er in uw beleidsplan meer zit voor de naastbestaanden.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mevrouw de minister, ik hoop werkelijk dat u zult waarmaken wat u nu allemaal belooft. Als u dat doet, evolueren we in de goede richting. Het is overigens uiteraard niet alleen de overheid die haar verantwoordelijkheid moet opnemen. Voor bijvoorbeeld bejaarden die in een rusthuis terechtkomen en door hun kinderen in de steek worden gelaten, is elk initiatief van de overheid verloren moeite. Er is dus een gedeelde verantwoordelijkheid.

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mevrouw de minister, bent u bereid initiatieven te nemen om het thema aan te kaarten bij de bevoegde federale ministers ?

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Zelf ben ik ook vragende partij om het beleidsplan, dat over de periode 2003-2010 gaat, in deze commissie grondig te bespreken. We wachten daar allemaal al een tijdje op. Grondig is het in elk geval.

Ik weet niet wanneer mijn voorgangster uitdrukkelijk een standpunt heeft ingenomen over de zin van campagnes omtrent dit thema. In elk geval is ons beleidsplan gebaseerd op de schat aan informatie die we eind december, toen de gezondheidsconferentie werd gehouden, hebben kunnen verzamelen. Daarin wordt ook de nood aan campagnes aange-toond.

Dit zal inderdaad niet voor binnenkort zijn. Volgens het plan komt het pas in 2006 aan bod, en daar is ook een reden voor. We moeten er namelijk voor zorgen geen hulpvraag te induceren voor we klaarstaan met de nodige getoetste pakketten. Zo niet, dan verzwaren we alleen maar het probleem dat er al is.

U merkte op dat we ons eerst tot de studenten richten, en dan pas tot de huisartsen, maar het is wel de bedoeling het plan bij te sturen. Het wordt

nu getoetst, zodat er in maart een herwerkt plan beschikbaar is, waarmee we naar alle huisartsen kunnen gaan.

Met betrekking tot de hulp aan nabestaanden heb ik gesproken over ervaringsdeskundigen in armoede, alleen maar om te illustreren dat we ook doelgroepgericht willen werken. Daarnaast echter wordt, bijvoorbeeld in het deskundigheidsbevorderend pakket voor huisartsen, expliciet aandacht besteed aan de problematiek van nabestaanden. Dat zit dus ook in de reguliere aanpak.

Mijnheer Roegiers, het is wel degelijk mijn bedoeling dit aan te kaarten, want het probleem dat u schetst, lijkt voor Brussel vaak klein, terwijl het voor de betrokkenen erg gevoelig ligt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Ingrid van Kessel tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over personen met een mentale handicap in psychiatrische voorzieningen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw van Kessel tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over personen met een mentale handicap in psychiatrische voorzieningen.

Mevrouw van Kessel heeft het woord.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, dit probleem werd recent nog aangekaart in deze commissie door mevrouw Van Cleuvenbergen.

Een paar dagen later kwam het onderwerp echter opnieuw in de pers. Ik was erg verontwaardigd toen ik las dat het Vlaams Fonds in juni een omzendbrief had gestuurd naar de voorzieningen waarin werd gesteld dat personen met een mentale handicap die op dit moment in de psychiatrie verblijven, geweigerd moeten worden. De brief werd althans zo in de pers aangehaald.

Ik wil het probleem zeker niet bagatelliseren, want het is erg complex. U zei dat er al sprake is van dit probleem en van een overheveling sinds 1981, bij de oprichting van het Vlaams Fonds. Het is, zo zei

van Kessel

u, niet zo eenvoudig op te lossen, aangezien een aantal personen met een handicap al jaren in de psychiatrie zit, en ook omdat de psychiatrische instellingen worden gefinancierd door de federale overheid. Het dossier zou echter tijdens het overleg met de federale overheid aan de orde komen.

Volgens mij zit er veel te weinig beweging in dit dossier. Het is misschien niet de eerste keer dat er een omzendbrief naar de voorzieningen wordt gestuurd, maar ik had er geen weet van, zoals parlementsleden vaak geen weet hebben van zulke specifieke dingen. Ik las ook nog eens na wat mevrouw De Martelaer zei, die zelf directrice is geweest en de problematiek van personen met een handicap van heel nabij volgt: 'Voorzieningen die personen met een lichte mentale handicap opvangen, willen wel mensen uit de psychiatrie opvangen, maar er is onvoldoende ondersteuning.' Het Vlaams Fonds zegt daarentegen dat ze dat niet mogen doen.

Er moet dus meer werk worden gemaakt van dit dossier. Het mag niet blijven bij het voornemen het nog eens ter sprake te brengen. Voorlopig worden er geen opnames gedaan – dat wordt zelfs in een omzendbrief gesteld – maar daarna gaat het verhaal weer verder.

Mijnheer de voorzitter, in hetzelfde artikel vind ik een verband met uw vraag omtrent jeugd delinquenten. Ik citeer: 'Omdat de psychiatrie zoveel gehandicapten opvolgt, is er daar geen geld om de opvangtekorten in de kinderpsychiatrie weg te werken. Kinderen met zware gedragsstoornissen die dringend psychiatrische behandeling nodig hebben, parkeert men bij gebrek aan opvangplaatsen maar in gesloten instellingen die eigenlijk delinquente jongeren moeten opvangen. Die delinquente jongeren worden dan op hun beurt maar foutgeparkeerd in andere instellingen, waar ze ook de eigenlijke doelgroep verdringen. Dat gaat zo maar eindeloos door.'

Bij uw vraag van zo-even maakte ik de bedenking dat ze dan weer bij de gezinnen terecht komen, wat misschien een oplossing is, maar wat ook betekent dat de last op de ouders terecht komt. Zonder daar verder op in te gaan, illustreert dit weer dat mensen steeds weer geparkeerd worden. Het is een kettingreactie. Dat mag negatief klinken, want ze krijgen natuurlijk wel een vorm van opvang, maar we onderschatten eigenlijk het probleem. We praten er al jaren over, maar er komt te weinig beweging in.

Er is al heel wat over gepubliceerd. Zo las ik dat de raad van bestuur van het Vlaams Fonds, die nog in oktober de beslissing bevestigde die in de omzendbrief werd meegedeeld, de zaak in november nog eens opnieuw wil overwegen. Hoe gaan ze eigenlijk met dit probleem om? Ik herhaal dat het inderdaad wel complex is, maar het vergt dan ook een zeer grondige aanpak.

Mevrouw de minister, ook uw antwoord op 23 september was veel te vrijblijvend. U stelde dat het dossier alleszins aan bod moet komen in het overleg met de federale overheid. Er is echter meer nodig, want er wordt al sinds 1981 over gepraat. Werd er inderdaad een omzendbrief naar de voorzieningen gestuurd? Wat was de inhoud daarvan? Zult u deze beleids optie ook in de toekomst aanhouden? Zult u het met andere woorden zo laten, of denkt u het op een andere krachtdadige manier te kunnen aanpakken?

De voorzitter: Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier: Mijnheer de voorzitter, collega's, we moeten eerst duidelijk stellen over welke situatie we spreken. U beschreef de situatie als een carrousel, maar het is al te gemakkelijk het zo voor te stellen. In feite weten we dat het niet zomaar om doorschuifoperaties gaat. Voor elke vorm van opvang is er immers een specifieke begeleiding, en vaak een aparte afdeling. Het is een illusie dat we zomaar met een vingerknip een domino-effect kunnen bereiken zodat alles in orde komt.

We hebben inderdaad voor veel terreinen belendende opvangmogelijkheden: de psychiatrie, de gehandicaptenopvang en de RVT's, waar ook mensen zitten die daar niet horen te zitten. Wat de voorzieningen al of niet aan opvang en begeleiding kunnen geven, is veel complexer dan uw domino-verhaal.

De omzendbrief is een keuze van de raad van bestuur van het Vlaams Fonds. Ik heb al gezegd dat we met de centrale wachtlijst kiezen voor een meerjarenaanpak. Er zijn daarin verschillende fasen. In fase 1 van het uitbreidingsbeleid 2003 is een omzendbrief verstuurd. Dat is gebeurd in april 2003. Die ging onder meer over de regionale zorgplannen, en als bijlage was een uittreksel uit de synthesenota 'Uitbreidingsbeleid 2003, fase 1' opgenomen. Daarin hebben we het over het niet-acute karakter van de behoeften van de doelgroep en het probleem waarover u het hebt. Het gaat voornamelijk over 50-plussers met een mentale

Byttebier

handicap die tussen 20 en 40 jaar in de psychiatrie zitten.

In de omzendbrief staat ook : 'De vraag rijst of deze casussen, analoog met andere, in deze eerste fase louter op hun persoonsgebonden kenmerken worden geëvalueerd en desgevallend geselecteerd op basis van criteria die ook gelden voor andere individuen.' Moeten we ons ook niet afvragen of de aanvragen een acuut karakter hebben ? Die mensen hebben een dak boven het hoofd, en ze worden begeleid. Hun situatie is niet ideaal, maar hetzelfde-tijd staan er anderen op de wachtlijst. We willen in de eerste fase de echt acute gevallen aanpakken.

De tweede omzendbrief ging over de tweede fase van het uitbreidingsbeleid. Daarin is opnieuw verwezen naar de problematiek van personen met een mentale handicap in de psychiatrie, en is een behandeling van deze zaak in het najaar in het vooruitzicht gesteld. Het is in elk geval een groep die niet wordt vergeten. Bij de oprichting van het Vlaams Fonds is niet voor een collectieve overplaatsing van personen met een verstandelijke handicap gekozen, maar wel voor een opvang in psychiatrische verzorgingstehuizen, in het kader van een Riziv-regeling. Dat kost 32 miljoen euro. Ter herinnering : ons uitbreidingsbeleid kost 22 miljoen euro. Ik heb nog altijd geen signaal ontvangen dat de federale overheid in geval van overdracht ook voor een overdracht van middelen zal zorgen. Als dat zou gebeuren, zullen we daar onmiddellijk op reageren. We weten dat die mensen in aparte afdelingen zijn ondergebracht. De vraag rijst of men mensen die daar al decennia verblijven zomaar kan overplaatsen. Daarover bestaan verschillende meningen, en daar moeten we rekening mee houden.

Er is een groot verschil tussen deze groep van ouderen, die er al lang verblijven, en diegenen die onlangs zijn opgenomen omdat ze in een crisissituatie verkeerden. Die laatsten worden niet snel opgenomen, omdat gevreesd wordt dat ze niet gemakkelijk terug kunnen naar de voorzieningen waaruit ze komen. De overgang moet vlotter verlopen, al zal het beoordelingsprobleem blijven bestaan over mensen die zowel een mentaal als een psychiatrisch probleem hebben.

De voorzitter : Mevrouw van Kessel heeft het woord.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Ik dank de minister voor haar antwoord. Deze regering heeft beloofd

de wachtlijsten weg te werken. Een aantal personen met een mentale handicap die vandaag in de psychiatrie verblijven, zouden de overstap naar een voorziening van het Vlaams Fonds kunnen maken. Die mensen worden in de psychiatrie wel begeleid, maar ze hebben behoefte aan een ander soort begeleiding. Verder is de financiële bijdrage voor een opname in de psychiatrie groter dan die voor een opname in een voorziening van het Vlaams Fonds. Het verschil is 750 tot 1.000 euro per maand. De overheveling kost geld. Ik begrijp dat Vlaanderen de kosten niet voor zijn rekening kan nemen, en daarom moet u het federale niveau nog meer onder druk zetten om een overgangsregeling uit te werken. Niet iedereen komt in aanmerking om te worden overgeplaatst. Er zijn ouderen voor wie het probleem niet rijst.

Er zijn er echter die wél willen overstappen, en ook hadden gehoopt dat te kunnen. Het is jammer dat daar geen werk van wordt gemaakt. Het Vlaams Fonds stelt dat het in november een aantal zaken wil overwegen. Laten we knopen doorhakken : we moeten een plan opstellen over de manier waarmee we met de federale overheid afspraken maken over problemen waarvan patiënten de dupe zijn. Tijdens deze zittingsperiode wordt op dat vlak te weinig gedaan. De beleidsmakers zeggen te weinig dat er iets moet gebeuren aan de gesplitste bevoegdheden.

Dat is een immer weerkerend probleem : in dit dossier, maar ook inzake het beleid tegenover drugs, gezondheid en het jeugdsanctierecht. Toen minister Vandenbroucke het departement Sociale Zaken beheerde, hoopten velen dat deze Vlaamse socialist de zaken in beweging zou brengen. Ik vrees dat de kans is verkeken, want een Franstalig socialist is hem opgevolgd. En mogen we wel redelijkerwijze hopen dat minister Onkelinx werk zal maken van het jeugdsanctierecht ? Meer dan ooit moet Vlaanderen hard op tafel slaan.

Het is natuurlijk wel zo dat we niet zomaar extra opvangplaatsen kunnen creëren, maar ook in de psychiatrie kan men elke euro maar één keer uitgeven. Die mensen bezetten daar plaatsen die anderen broodnodig hebben. Misschien is er een behoefte aan kinderpsychiatrische opvang om jeugd-delinquentie te voorkomen. De mensen moeten op de juiste plaats terechtkomen.

Ik was dus verontwaardigd over de omzendbrief die naar de voorzieningen is gestuurd. Ik wil de zaken niet vereenvoudigen, maar we mogen dit dossier niet op de lange baan schuiven. Een aantal voorzieningen meldt me dat het Vlaams Fonds

van Kessel

overweegt om de voorschotten die het normalerwijze in juni uitbetaalt, pas in januari uit te keren. Dat stimuleert de voorzieningen niet om werk te maken van nieuwe opvangmogelijkheden. Ik wil dat tijdens de begrotingsbesprekingen aankaarten.

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Ik wil u enkele cijfers niet onthouden, zodat de discussie tot haar ware proporties wordt herleid. Op de centrale wachtlijst staan 329 personen die vandaag in een psychiatrische instelling worden opgevangen, en wachten op een opvang in een voorziening van het Vlaams Fonds. 667 andere personen verblijven in de zogenaamd 'uitdovende bedden' van de psychiatrische sector. Van zodra de zeer urgente gevallen zijn opgevangen, zullen die 329 personen worden opgevangen. Ik kan me wel niet voorstellen dat het Vlaams Fonds dat pas op het einde van de rit, in 2007, zou regelen. Ik verwacht dat dit probleem druppelsgewijs zal worden weggewerkt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Ilse Van Eetvelde tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de definitieve stopzetting van de erkenning van de interlandelijke adoptiedienst Ray of Hope

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Eetvelde tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de definitieve stopzetting van de erkenning van de interlandelijke adoptiedienst Ray of Hope.

Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Mevrouw Ilse Van Eetvelde : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, de interlandelijke adoptiedienst Ray of Hope uit Berlare in Oost-Vlaanderen is zijn erkenning kwijt. Ik wens me hier niet uit te spreken over de grond van de zaak, maar ik ben wel bezorgd over de verdere begeleiding van de kandidaat-ouders die bij deze dienst een dossier hebben.

– *Mevrouw Trees Merckx-Van Goey treedt opnieuw als voorzitter op.*

De lopende dossiers zullen worden overgedragen aan Adoptiewerk Vlaanderen, een erkende adoptiedienst uit Hasselt. Kind en Gezin en de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin zullen dit proces begeleiden. Voor de ouders die bij Ray of Hope een dossier hebben, was de plaats waar de adoptiedienst is gevestigd één van de factoren die hun keuze beïnvloedde. Een verhuis van hun dossier van Berlare naar Hasselt betekent dan ook heel wat. Persoonlijk contact tussen de kandidaat-adoptanten en de adoptiedienst wordt hierdoor fors bemoeilijkt. Ouders met een lopend adoptiedossier hebben al heel wat obstakels op hun weg ontmoet. Het lijkt me dan ook belangrijk om eventuele extra drempels zoveel mogelijk te vermijden. Zorgen voor een alternatief voor de kandidaat-adoptanten in hun eigen regio – al moet dat vrij ruim worden opgevat, gezien de toestand van het adoptielandschap in Vlaanderen – kan een oplossing betekenen.

De overdracht van de lopende dossiers kan een aantal neveneffecten met zich meebrengen. Zo is het niet ondenkbaar dat bepaalde dossiers vertraging oplopen. Hoewel Adoptiewerk Vlaanderen reeds een behoorlijk aantal dossiers opvolgt, betekent een overname van de dossiers van Ray of Hope toch een extra belasting waar het personeel allicht niet op is voorzien. Daarnaast zullen er misschien ook extra kosten worden gemaakt. De kandidaat-ouders hebben de overdracht van hun dossier niet gevraagd. Het lijkt me dan ook logisch dat ze niet moeten opdraaien voor de meerkosten van de overdracht van hun dossier.

De intrekking van de erkenning van Ray of Hope leidt ertoe dat gegevens van adoptieprocedures verloren kunnen gaan. Adoptiekinderen hebben op een bepaald ogenblik in hun leven de behoefte om hun natuurlijke ouders te contacteren en hun roots op te zoeken. Als Ray of Hope verdwijnt, kan dit worden bemoeilijkt. In het belang van de adoptiekinderen moeten we de bewaring en de toegankelijkheid van de afgesloten dossiers verzekeren. De zes personeelsleden van Ray of Hope zitten momenteel in hun opzegtermijn. Het is begrijpelijk dat dit gemotiveerd personeel het moeilijk heeft om alle energie te steken in de begeleiding en de afhandeling van de dossiers. Kind en Gezin heeft daar aandacht voor.

Mevrouw de minister, krijgen kandidaat-ouders de mogelijkheid om hun dossier onder dezelfde voorwaarden over te dragen aan een adoptiedienst die dichter bij huis ligt? Brengt de overdracht van de lopende dossiers voor de kandidaat-ouders meerkosten met zich mee? Is er in dat geval al een ra-

Van Eetvelde

ming van het bedrag gemaakt ? Als er geen meerkosten zijn, wie draagt dan wel de eventuele extra kosten voor de overdracht van de dossiers ? Zijn er maatregelen genomen zodat Adoptiewerk Vlaanderen de lopende dossiers van Ray of Hope binnen een redelijke termijn kan afwerken ?

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mevrouw de voorzitter, voor mij krijgt de situatie van het kind zelf de absolute prioriteit. Als ik een signaal zou opvangen over verloren dossiers, zal ik daar zeker de nodige aandacht aan besteden en ingrijpen. Het is mij niet duidelijk of u daarvoor een indicatie heeft.

Mevrouw Ilse Van Eetvelde : Het gaat alleen om een bezorgdheid die ik heb uitgedrukt.

Minister Adelheid Byttebier : Ik zal er in ieder geval over waken. Ik verwacht ook van Ray of Hope de nodige verantwoordelijkheidszin zodat de desbetreffende kinderen daar niet hun hele leven de dupe van zijn. De overdracht van de dossiers slaat alleen op lopende dossiers. Er zijn dus dossiers die al in het land van herkomst zijn, ik denk aan Sri Lanka en Ethiopië. Ray of Hope is, zoals ieder adoptiewerk, verplicht een overeenkomst te hebben met een partner voor het geval hun werking zou worden stopgezet. Voor Ray of Hope is dat Adoptiewerk Vlaanderen. De overeenkomst bevat ook de accreditatie in de herkomstlanden Sri Lanka en Ethiopië.

Mensen die met hun lopende dossiers al in het herkomstland zaten, kunnen echter niet ergens anders naartoe omdat specifiek voor die dossiers Adoptiewerk Vlaanderen de accreditatie overneemt. Dat zit vervat in de regeling van de opvolging. Als zij als adoptant voor een ander herkomstland zouden kiezen, dan kunnen zij met een volledige procedure met nieuwe kosten herbeginnen, maar dan met een adoptiedienst van hun keuze in hun streek.

Ray of Hope is op één plaats gelokaliseerd, maar heeft dossiers lopen over heel Vlaanderen. Adoptiewerk Vlaanderen is op een andere plaats gelokaliseerd, maar heeft ook dossiers over heel Vlaanderen. Dat is niet echt een factor. Gelet op de accreditatieregeling moeten de mensen wel bij Adoptiewerk Vlaanderen komen. Zij moeten om dezelfde reden echter geen extra dossierkosten betalen. Adoptiewerk Vlaanderen wil voor de dienstverlening de werkingskosten zo laag mogelijk houden. De

geldsom die kandidaat-adoptanten al aan Ray of Hope hebben betaald, maar waarvoor nog geen diensten werden verleend, wordt doorgestort van Ray of Hope naar Adoptiewerk Vlaanderen. Als er nieuwe kosten zijn, moeten die wel worden betaald. Er worden echter geen extra dossierkosten verwacht.

Wij hebben geen zicht op het meerwerk dat de overdracht voor Adoptiewerk Vlaanderen zal meebrengen. Ray of Hope werkt zelf nog dossiers af in afwachting van de accreditatie van Adoptiewerk Vlaanderen. Het gaat nu om een twintigtal dossiers, maar wij weten niet om hoeveel dossiers het precies zal gaan op het moment van de accreditatie. Ray of Hope bewijst hiermee dat zij als organisatie haar verantwoordelijkheid ten aanzien van de betrokken ouders en kinderen op zich neemt. Ik ben dus verrast als wordt gesproken van verdwijning van dossiers. Ik zal erop toezien dat zulke zaken worden gecontroleerd.

De voorzitter : Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Mevrouw Ilse Van Eetvelde : Ik dank de minister voor haar antwoord. Het lag in de lijn van de verwachtingen. Het is een gevoelig dossier dat de mensen diep raakt. Het is onze taak ervoor te zorgen dat de overdracht van de dossiers zo vlot mogelijk verloopt met een minimum aan kosten.

Ik heb nog een kleine vraag. Wat zal er gebeuren als de effectieve overdracht een gedane zaak is ? Het wordt waarschijnlijk koffiedik kijken om nu al te weten hoe Adoptiewerk Vlaanderen het extra werk aankan. Ik vermoed dat de minister geen instrumenten heeft om de gevolgen van het extra werk in te schatten. Het hangt af van het aantal dossiers dat nog door Ray of Hope zal worden afgewerkt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Brigitte Grouwels tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het uitblijven van het decretaal verplichte Pekingrapport 2002-2003

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Grouwels tot mevrouw Byttebier,

Voorzitter

Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het uitblijven van het decretaal verplichte Pekingrapport 2002-2003.

Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Mevrouw de minister, het decreet van 13 mei 1997 houdende de opvolging van de resoluties van de Wereldvrouwenconferentie van Peking verplicht de Vlaamse regering jaarlijks een verslag voor te leggen aan het Vlaams Parlement over de maatregelen die op de diverse beleidsterreinen genomen zijn in toepassing van het Pekingdecreet. Decree is bepaald dat dit verslag in september voorgelegd wordt, met de bedoeling de resultaten te bespreken en er in de begroting van het volgende jaar rekening mee te houden. Het Pekingrapport 2002-2003 werd nog steeds niet aan het parlement voorgelegd. Wij staan nu voor de begroting.

Het belang van dit jaarlijkse rapport is mogelijk nog groter geworden doordat commissieleden verschillende suggesties hebben gedaan om dit instrument doelmatiger te maken tijdens de bespreking vorig jaar. De minister stelde bovendien zelf dat er nog bijkomende inspanningen en sensibilisatieacties moesten worden geleverd om de doelstelling van het actieplatform van Peking te veranderen in een constant en inclusief beleid. Het zou zelfs de topprioriteit worden in het komende jaar. Dat betekent dus dit jaar.

Ook de Nederlandstalige Vrouwenraad deed in het kader van de Peking +5 conferentie aanbevelingen in verband met de verdere opvolging van Peking. De resultaten van dit rapport zijn dus belangrijk, zoals ook het inschrijven in het decreet van de verplichting om een jaarverslag te publiceren, reeds deed aanvoelen.

Om die reden wil ik de minister ondervragen over de stand van zaken van het Pekingrapport 2002-2003, gekoppeld aan de goedgekeurde resolutie betreffende de opmaak van een voortgangsrapport overeenkomstig het decreet van 13 mei 1997 houdende de opvolging van de resoluties van de Wereldvrouwenconferentie die van 4 tot 14 september 1995 in Peking heeft plaatsgevonden.

Aangezien ik tijdens de vorige legislatuur bevoegd was voor het gelijkheidsbeleid, heb ik mij de voorbije jaren wat op de achtergrond gehouden. Tegen het einde van de legislatuur wil ik echter tonen dat het thema mij na aan het hart ligt. Er is

nog heel wat werk inzake gelijke kansen tussen mannen en vrouwen. Het is belangrijk dat de genderdimensie op alle beleidsdomeinen vanaf de ontwerpfasen tot de uitvoering wordt meegenomen. Het jaarlijks rapport is een instrument om dat beleid te evalueren en aanbevelingen te formuleren om verbeteringen aan te brengen.

De voorzitter : Mevrouw de minister, ik voeg hier een kleine vraag aan toe. Kunt u meedelen of de gewaarborgde aanwezigheid in adviesraden wordt opgevolgd? Naar aanleiding van de opvolging van de Pekingconferentie, wil ik benadrukken dat de aandacht hiervoor niet beperkt mag blijven tot eenmaal per jaar. De federale overheid schiet hier schromelijk tekort. Ik had ook hier graag vernomen hoe de zaken ervoor staan.

Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mevrouw de voorzitter, het verheugt me dat ik de vraag van mijn vroegere collega in het Brussels Parlement positief kan beantwoorden. Het rapport is, weliswaar met enige vertraging, klaar. Het doorloopt op dit ogenblik de administratieve procedure en ligt voor advies bij de inspectie van Financiën. Het wordt in de loop van deze week verwacht en de bespreking ervan kan na het herfstreces in het parlement worden geagendeerd.

Wat de gewaarborgde aanwezigheid in de adviesraden betreft, kan ik garanderen dat vanuit ons kabinet op regelmatige tijdstippen aan de alarmbel wordt getrokken. Het wordt jammer genoeg nog altijd als een lastig onderwerp aanzien, en niet als een kans. Wij hebben de reputatie dat wij daar altijd moeilijk over doen op de interkabinetvergaderingen.

Ik zal enkele aspecten uit het rapport aanstippen. Alle aangeschreven departementen hebben al gereageerd op de vraag tot rapportering. Het aantal initiatieven dat door de administratieve eenheden, de departementen en de VOI's werd gerapporteerd lag hoger dan vorig jaar. In het middenveld hebben er minder organisaties gereageerd dan vorig jaar. Het totaal aantal ingediende fiches lag lager. De kwantitatieve appreciatie is wat moeilijker in te schatten. Het aantal is kleiner, maar de vraag is welk bereik of diepgang de gevoerde acties hebben gehad. Dat aspect kunnen wij moeilijk uit de beknopte rapportering aflezen.

Het middenveld neemt vooral de aspecten zeggenschap en besluitvorming ter harte, de ministeries spreken meer over vrouwen en de economie. Er

Byttebier

zijn ook veel fiches ingediend met betrekking tot vrouwen en onderwijs, vrouwen en gezondheid en mechanismen om de positie van vrouwen te verbeteren, zoals de mensenrechten van vrouwen. De gendermainstream die voor gelijke kansen voor jongens en meisjes moet zorgen, blijft een moeilijke aangelegenheid. Er komen vanuit de departementen steeds meer vragen naar begeleiding. Het hangt wel nog te veel van de goodwill en de motivatie af of het genderthema ook daadwerkelijk wordt opgenomen. Deze punten uit het rapport wilde ik alvast signaleren. Wij kunnen er later in de commissie dieper op ingaan en eruit leren voor de toekomst.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Ik ben blij dat het rapport klaar is en snel zal worden behandeld.

Toch wil ik nog mijn bekommernis uiten. Een van de belangrijke elementen om een doelgericht beleid te kunnen voeren, is het statistisch beleid. Ik had graag meer duidelijkheid over alle mogelijke statistieken waar de Vlaamse Gemeenschap over beschikt of aan werkt. Wordt dat materiaal nu eindelijk opgesplitst in mannen en vrouwen ? Dat is absoluut noodzakelijk om na te gaan of er problemen zijn. Misschien zijn die er niet. De afdeling statistiek heeft in haar jaarboek VRIND enige jaren geleden een extra nummer gemaakt over de genderspecten in het statistiekbeleid. Dat mag geen eenmalig initiatief blijven. Wij zouden daar permanent over moeten kunnen beschikken.

Als er niet constant aandacht wordt gevraagd voor gendergevoeligheid, wordt het moeilijk om resultaten te boeken. Op een bepaald moment zouden de provincies worden ingeschakeld om op het gemeentelijk niveau impulsen te geven en een gemeentelijk beleid uit te werken, met gevoeligheden naar effecten op mannen en vrouwen. Dat zou me wel interesseren, en ik hoop dat ook in het rapport wordt beschreven wat daarmee gebeurt.

Een voorbeeld is het jongerenbeleid. De neiging bestaat spontaan veel aandacht te besteden aan jongens, die wat sneller voor overlast of lawaai zorgen. Daarmee stelt men eigenlijk, zonder het te willen, de meisjes achter door minder aandacht aan hen te besteden. Hun problemen duiken echter op als ze 24 of 25 jaar zijn.

Het is heel belangrijk dat op alle beleidsniveaus een gevoeligheid bestaat voor het effect van het beleid op jongens en meisjes, mannen en vrouwen. Ze doen nog steeds niet identiek hetzelfde. Ik hoop dat het rapport daar een licht op werpt. Een belangrijke vraag daarbij is hoe de gevoeligheid daarvoor in de Vlaamse administratie en in de lokale besturen levend wordt gehouden. De aandacht verdwijnt immers als men er niet permanent mee bezig is.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 16.35 uur.*
